

[Steincke.]

meget stærk tvivl om, hvorvidt domstolene havde en sådan kompetence, og at denne tvivl først og fremmest kom frem, når spørgsmålet var drøftet indenfor lovgivningsmagten og rigsdagen, og man desuagtet var endt med en lovlig vedtaget og af kongen underskrevet lov.

Nu siger det ærede medlem, at det er rigtig nok, at det har været meget omstridt, og det ærede medlem var også så venlig at nævne en række navne både for og imod gennem tiderne, der gav mig ret i den oprindelige udtalelse, at der var teoretisk megen tvivl om kompetencen; men det ærede medlem mener altså, at denne tvivl efterhånden er bortvejret, fordi Højesteret har tiltaget sig denne myndighed, og at dette er anerkendt. Det er herom spørgsmålet den dag i dag drejer sig. Det er jo mange år siden domstolene forsåvidt gik ud fra, at de havde denne kompetence, og at lovgivningsmagten ikke reagerede herimod. Men det er ikke rigtigt, at det er anerkendt, at domstolene rent juridisk efter den danske forfatning har denne kompetence. I 1926 under den store folketingsdebat, som det ærede medlem refererede til, udtalte den tidligere, endnu berømte justitsminister Zahle, at domstolene

„påtager sig her et formynderskab for rigsdagen og administrationen, som efter min mening ikke tilkommer den“, og senere i den samme debat:

„men når en lov er blevet vedtaget på lovlig måde og alle medvirkende faktorer har medvirket på den i grundloven foreskrevne måde, er *det* selvfølgelig lov, som er vedtaget her på rigsdagen og stadfæstet af kongen, og derefter må domstolene i deres kald rette sig“.

Det ærede medlem ser altså, at det i hvert fald ikke er anerkendt af de medlemmer af rigsdagen, som hele tiden har haft den modsatte opfattelse. Hvis det ærede medlem vil slå citaterne efter, kan de findes på sp. 4304 og 4305, og der er en udtalelse til, netop af Zahle, på sp. 4450.

Det ærede medlem citerede også mig selv fra denne debat. Selvfølgelig tog jeg ikke ordet dengang som justitsminister uden at kende både teoriens og praksis' stilling til dette spørgsmål, men jeg finder ikke, at den omstændighed, at lovgivningsmagten har tolereret domstolenes stilling på dette område, er det samme, som at man har anerkendt en fast praksis, når man netop fra justitsministerens side protesterer mod denne praksis' rigtighed.

Løvrigt skal jeg om selve hovedspørgs-

målet kun anføre en halv snes argumenter. For det første gik det ærede medlem ud fra, at det i og for sig ifølge sagens natur burde være sådan, at det burde anerkendes, at Højesteret havde denne kompetence. Det hævdes heller ikke almindeligt fra juridisk side og navnlig ikke fra de ældre jurister; thi den opgave at fortolke lovene er her i landet ikke alene overladt til domstolene, tværtimod er der meget betydelige lovgivnings- og administrative områder, hvor netop domstolene er udelukket, også i kraft af love, som det ærede medlem har stemt for, indenfor sociallovgivningens, skattelovgivningens og landbrugslovgivningens område. Altså ifølge sagens natur kan det ikke hævdes, at domstolene i og for sig må være berettigede til at påkende en lovs grundlovs-mæssighed.

Nu siger man, at man for dette standpunkt om domstolenes manglende kompetence altid anfører Nellemann, og det synes at være noget af en forbrydelse, når en socialdemokrat anfører Nellemann. Jeg må dertil sige, at det er ikke af begejstring for Nellemanns politik, men det er af begejstring for visse af hans argumenter, jeg anfører ham, og derfor gentager jeg disse argumenter. I Nellemanns civilproces fra 1874 hævder han, der jo var anerkendt af alle som en fremragende jurist på dette område, at der ikke engang efter dansk grundlov er nogen formodning for domstolenes kompetence, hvor det drejer sig om fortolkning, hvad enten det er grundlovsfortolkning eller almindelig lovfortolkning. Han siger i den henseende, at grundlovens § 2, jfr. § 71, intet siger om, *hvad* der falder ind under domstolene. Ellers ville man jo handle i strid med grundloven, hver gang man tog en eller anden art sager bort fra domstolene og henlagde fortolkningen til andre myndigheder: administrationen eller hvem det nu er, og det har man gjort hundreder af gange, uden at nogen i virkeligheden har reageret, heller ikke domsmyndighederne.

Det ærede medlem lægger som sin høje forgænger, tidligere justitsminister Rytter, i denne diskussion i høj grad vægten på grundlovens § 94 — tidligere § 95 — om den grundlovgivende myndighed. I modsætning hertil siger de jurister, der som jeg har en anden opfattelse, derunder også Nellemann: grundlovens § 94 kan ikke være afgørende. Det er — nu vil det glæde det ærede medlem som jurist, at jeg bruger det udtryk — „*petitio principii*“ at hævde dette. Thi efter den Nellemannske opfattelse, som jeg altså deler, er spørgsmålet netop, om domstolene